АВС слід визначити як узгоджений вибір та застосування, відповідно до конкретної ситуації, найбільш ефективного приватного способу розв'язання спору та / або врегулювання правового конфлікту, що не заборонений законом, з метою досягнення необхідного правового результату.

Список використаних джерел

1. **Леннуар Н. Н.** Альтернативное разрешение споров: переговоры и медиация : учеб.-метод. пособие / Н. Н. Леннуар. – СПб. : Изд-во Санкт-Петербург. ин-та права им. Принца П. Г. Ольденбургского, 2004. – 100 с.

2. **Міжнародне** приватне право. Особлива частина : підручник / за ред. А. С. Довгерта, В. І. Кисиля. – К. : Алерта, 2013. – 400 с.

3. **Михель Д. Е.** Соотношение альтернативного разрешения споров и государственного правосудия / Д. Е. Михель // Научные исследования и их практическое применение. Современное состояние и пути развития 2012 : материалы конф. – Режим доступа : www.sworld.com.ua/konfer28/42.pdf.

4. **Ніколюкин С. В.** Альтернативні способи врегулювання спорів у системі захисту цивільних прав / С. В. Ніколюкин // Освіта і право. – 2012. – № 9(37). – С. 93 – 114.

5. **Про Концепцію** вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до Європейських стандартів : Указ Президента України від 10 трав. 2006 р. № 361/2006. – Режим доступу : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/361/2006.

6. **Севастьянов Г. В.** Хрестоматия альтернативного разрешения споров / Г. В. Севастьянов. – М., 2009. – Режим доступа : coollib.com/b/262293/read#t134.

7. **Скібіцька Л. І.** Конфліктологія : навч. посіб. / Л. І. Скібіцька. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 384 с.

8. **Словник** української мови. В 11 т. Т. 3 / Г. М. Гнатюк, Т. К. Черторизька. – К. : Наук. думка, 1972. – 774 с.

9. **Юридическая** конфликтология / Бойков А. Д., Варламова Н. Н., Дмитриев А. В. [и др.] ; отв. ред. Кудрявцев В. Н. – М. : Изд-во ИГиП РАН, 1995. – 316 с.

List of references

1. **Lennuar N. N.** Alternativnoe razreshenie sporov: peregovoryi i mediatsiya : ucheb.-metod. posobie / N. N. Lennuar. – SPb. : Izd-vo Sankt-Peterburg. in-ta prava im. Printsa P. G. Oldenburgskogo, 2004. – 100 s.

2. **Mizhnarodne** pryvatne pravo. Osoblyva chastyna : pidruchnyk / za red. A. S. Dovherta, V. I. Kysylia. – K. : Alerta, 2013. – 400 s.

3. **Mihel D. E.** Sootnoshenie alternativnogo razresheniya sporov i gosudarstvennogo pravosudiya / D. E. Mihel // Nauchnyie issledovaniya i ih prakticheskoe primenenie. Sovremennoe sostoyanie i puti razvitiya 2012 : materialyi konf. – Rezhim dostupa : www.sworld.com.ua/konfer28/42.pdf.

4. **Nikoliukyn S. V.** Alternatyvni sposoby vrehuliuvannia sporiv u systemi zakhystu tsyvilnykh prav / S. V. Nikoliukyn // Osvita i pravo. – 2012. – № 9(37). – S. 93 – 114.

5. **Pro Kontseptsiiu** vdoskonalennia sudivnytstva dlia utverdzhennia spravedlyvoho sudu v Ukraini vidpovidno do Yevropeiskykh standartiv : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 10 trav. 2006 r. № 361/2006. – Rezhym dostupu : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/361/2006.

6. **Sevastyanov G. V.** Hrestomatiya alternativnogo razresheniya sporov / G. V. Sevastyanov. – M., 2009. – Rezhim dostupa : coollib.com/b/262293/read#t134.

7. **Skibitska L. I.** Konfliktolohiia : navch. posib. / L. I. Skibitska. – K. : Tsentr navch. l-ry, 2007. – 384 s.

8. **Slovnyk** ukrainskoi movy. V 11 t. T. 3 / H. M. Hnatiuk, T. K. Chertoryzka. – K. : Nauk. dumka, 1972. – 774 s.

9. **Yuridicheskaya** konfliktologiya / Boykov A. D., Varlamova N. N., Dmitriev A. V. [i dr.] ; otv. red. Kudryavtsev V. N. – M. : Izd-vo IGiP RAN, 1995. – 316 c.

Надійшла до редколегії 16.03.15

УДК 35

Платон ПРЕСИЧ
Національна академія державного управління при Президентові України

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УКРАЇНІ

Аналізується процес формування механізмів державного управління земельними ресурсами. Визначаються складові впливу макросередовища на засади земельних відносин в Україні. Визначається сутність сучасного реформування механізмів державного управління земельними ресурсами. Розглядаються теоретичні й практичні проблеми формування механізмів державного управління земельними ресурсами як елементів загальнонаціональної системи землекористування.

Ключові слова: державне управління, механізми управління, земельні відносини, державне регулювання, землекористування, державне управління земельними ресурсами.

Платон Пресич. **Усовершенствование механизмов государственного управления земельными ресурсами в Украине**

Анализируется процесс формирования механизмов государственного управления земельными ресурсами. Определяются составляющие влияния макросреды на основы земельных отношений в Украине. Определяется сущность современного реформирования механизмов государственного управления

© Пресич П. Ю., 2015

земельными ресурсами. Рассматриваются теоретические и практические проблемы формирования механизмов государственного управления земельными ресурсами как элементов общенациональной системы землепользования.

Ключевые слова: государственное управление, механизмы управления, земельные отношения, государственное регулирование, землепользование, государственное управление земельными ресурсами.

Platon Presich. **Improvement the mechanisms of state land resource management in Ukraine**

The process of formation mechanisms of state land management are analyzed. The components of the influence of macro environment on the basis of land relations in Ukraine is identified. It defines the essence of the modern reform of the mechanisms of state management of land resources. The theoretical and practical problems of formation mechanisms of state management of land resources as elements of a national system of land use are considered.

Key words: public administration, management mechanisms, land relations, government regulation, land use, land management.

За сучасних умов системної трансформації суспільних відносин необхідність формування раціональних механізмів державного управління земельними ресурсами зумовлена кількома чинниками. По-перше, це стратегічні ресурси держави (ураховуючи загострення глобальних проблем продовольчої безпеки, якості харчування й стану розвитку сільського господарства); по-друге, земельні ресурси, що формують просторовий базис соціально-економічного розвитку, головний засіб виробництва в сільському та лісовому господарстві; по-третє, земельні ресурси як природна скарбниця мінерально-сировинних ресурсів для розвитку національної промисловості та економіки; по-четверте, це середовище формування національних багатств України, що перебуває під особливою охороною держави. Означене підтверджує важливість і значення регулювання земельних відносин та використання земельних ресурсів, необхідність удосконалення теоретичних і методичних положень щодо управління земельними ресурсами.

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується загостренням правових, політичних, організаційних, економічних, екологічних та соціальних суперечностей, пов'язаних із використанням земельних ресурсів. Несистемність законодавчих актів та їх невідповідність один одному, постійна зміна організаційних структур у системі державного управління землекористуванням, збільшення кількості порушень земельного законодавства, загострення екологічних проблем, соціальне незадоволення діями влади щодо вирішення земельних питань впливають на характер, стан, перспективи та якість механізмів державного управління в цій сфері. Саме тому в процесі системних трансформацій, визначених

Стратегією – 2020, зростає потреба у високопрофесійному, науково обґрунтованому управлінні процесами використання земельних ресурсів на державному, регіональному та місцевому рівнях. Так само раціональне реформування земельних відносин є необхідною складовою соціально-економічних і політичних перетворень у незалежній Україні. Такі перетворення ґрунтуються на формуванні і становленні ринкових відносин у галузі економіки. Будучи основним елементом інституту приватної власності, земельні ресурси є визначальним фактором усього економічного механізму держави, а з позицій інституціонального виміру одночасно є серцевиною механізмів державного управління.

Земельні відносини як складова суспільно-економічних відносин завжди були в полі зору досліджень науковців, спеціалістів і практиків. На сучасному етапі проблему регулювання земельних відносин досліджують вітчизняні вчені, зокрема В. Вакуленко, П. Гайдуцький, П. Гарасим, М. Геєць, М. Гладій, В. Горлачук, А. Даниленко, Д. Добряк, Т. Дудар, В. Кравців, П. Кулініч, А. Мірошниченко, А. Мартин, Р. Марусенко, О. Мордвінов, О. Новоторов, М. Орлатий, В. Трегобчук, Г. Шарий, М. Хвесик та ін. Наукові праці щодо земельної та аграрної політики загалом були предметом досліджень І. Міхаліної, М. Присяжнюка, А. Третяка, А. Штукатурової, А. Юрченка та ін.

При цьому більш глибоких розробок потребують теоретичні міркування щодо сутності земельних відносин як сукупності правових, економічних, соціальних, природоресурсних і екологічних відносин, що виникають між суспільством та його членами в процесі володіння, користування, розпорядження земельними ресурсами і управління ними. Водночас варто більш детально опрацювати питання розробки основних напрямів розвитку механізмів земельних відносин у сільському господарстві, спрямованих на забезпечення і реалізацію громадянами прав власності на землю, економічне і правове врегулювання земельних відносин шляхом орендування земельних ділянок.

Метою дослідження є аналіз процесу державного управління використанням земельних ресурсів та розробка на цій основі практичних рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-правового механізму державного управління використанням земельних ресурсів в умовах трансформації системи господарювання. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі основні завдання: визначити зміст та сутнісні характеристики державного управління земельними ресурсами; дослідити сучасні механізми управлінського впливу на процес землекористування; розглянути сучасний стан і розвиток використання земельних ресурсів, а також його нормативно-правове забезпечення; визначити особливості

контрольної діяльності органів влади у сфері землекористування; систематизувати напрями вдосконалення державного управління використанням земельних ресурсів.

Результатом дослідження є системне обґрунтування теоретичних і методичних основ державного регулювання і розвитку механізмів управління земельними ресурсами в умовах трансформації форм власності і господарювання на основі вдосконалення земельних відносин. Це вимагає розробки шляхів удосконалення механізмів державного управління користуванням земельних ресурсів у частині визначення вимог до державно-управлінських рішень, що стосуються механізмів управління земельними ресурсами, оптимізації плати за використання земель, посилення відповідальності за їх псування та забруднення, інвентаризації земельних ресурсів на основі оновленої кадастрової інформації, відпрацювання механізму мінімізації послуг з оформлення документів, стандартизації діяльності землевпорядних і кадастрових організацій. Важливо запропонувати також методику аналізу доцільності використання земель для залучення іноземних чи вітчизняних інвесторів, оптимізації правової бази земельних відносин у процесі володіння, користування, розпорядження земельними ресурсами і управління ними. Важливо визначити основні напрями розвитку механізму управління земельними ресурсами відносин у сільському господарстві, спрямованих на забезпечення і реалізацію громадянами прав власності на землю, економічне і правове врегулювання земельних відносин), що значною мірою відображає прогнозну поведінку цивілізованого ринку земель сільськогосподарського призначення.

Поняття «земельні відносини» у вітчизняних наукових працях останніх років не має суттєвих розбіжностей у тлумаченні. В основному відрізняється тільки повнота формулювання. Базовим вважаємо визначення земельних відносин у Земельному кодексі України (ст. 2): «Земельні відносини – це суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження землею» [1, с. 71]. М. Федоров трактує земельні відносини як «суспільні відносини щодо володіння, користування, розпорядження і управління землею на державному, господарському і внутрішньогосподарському рівнях як об'єктом господарювання і засобом виробництва у сільському господарстві» [6, с. 12; 7]. У цілому погоджуючись із таким твердженням, зазначимо, що з позицій державного управління варто виділити як мінімум два ключових підходи. Перший з них базується на розумінні держави як ключового суб'єкта формування механізмів управління земельними ресурсами (саме тому мова йде про механізми державного управління в згаданій галузі). Другий підхід базується на розумінні, що цей вид природних ресурсів залишається стратегічним: земля – відносно

відновлювальний ресурс (за умов науково обґрунтованого використання); використання земельних ресурсів безпосередньо пов'язано з підвищенням якості життя населення; земельний ресурс є ключовим елементом впливу на вирішення базових економічних суперечностей сучасності. За таких обставин держава за будь-якої економічної системи намагається втримати контроль за земельними ресурсами.

Слід указати на нормативно-правовий аспект формування механізмів державного управління земельними ресурсами. Конституція України чітко визначає суб'єктів формування таких механізмів: «від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та місцевого самоврядування», доводить, що виключно органи публічної влади мають легітимне право провадити діяльність щодо управління користуванням земельних ресурсів у межах закону [2, с. 44]. Лише держава має право у вигляді нормативно-правових актів закріплювати норми права, що регулюють форми власності на природні ресурси, межі та особливості їх використання; планувати та прогнозувати використання ресурсів; заохочувати або стримувати освоєння ресурсів; визначати форми регуляторного впливу на процес природокористування; створювати спеціальні органи для контролю та нагляду, які мають відповідні функції; створювати умови для ефективного природокористування; охороняти та зберігати природні ресурси; формувати у населення підходи до ощадливого, раціонального природокористування.

У процесі використання земель різних видів власності виникають об'єктивні суперечності, обумовлені суперечностями між сучасним бажанням отримати максимальний зиск від використання земель та майбутнім інтересом, відповідно до якого земельні ресурси мають бути збережені в стані, який дасть можливість у подальшому прибутково користуватися ними. Суперечлива інтегративність інтересів суб'єктів-землекористувачів вимагає існування державного регулятора, і це створює ситуацію актуалізації існування і постійного вдосконалення [5, с. 46 – 48].

Загалом розвиток земельних відносин у межах певного регіонального формату (держави, регіону, субрегіону) сприяє: концентрації сільськогосподарських угідь у руках активної частини населення; повному забезпеченню потреби сільських жителів у земельних ділянках; задоволенню потреб у земельних ділянках працівників соціальної сфери на селі; створенню інфраструктури ринку сільськогосподарських угідь, забезпеченню його державного регулювання; раціоналізації землекористування економічними методами [3]. Розвиток земельних відносин, які складалися в пореформений період у сільському господарстві, вимагає поглибленого

обґрунтування методичних підходів до державного регулювання відносин у використанні земель. Державне регулювання земельних відносин у сільському господарстві тим більше необхідне з урахуванням тих вітчизняних реалій, в умовах яких відбувається реформування земельних відносин.

Розподіл функцій між різними рівнями національної системи управління земельними ресурсами може бути визначений за певним алгоритмом: на першому рівні органи центрального рівня державної влади забезпечують формування законодавчої бази земельних відносин, визначення змісту та єдності правил здійснення земельних правовідносин; встановлення гарантій власників та інших суб'єктів прав на земельні ділянки. На другому рівні – обласному – місцеві органи державної влади створюють організаційні умови для реалізації національних норм законодавства, забезпечують застосування адміністративних та економічних методів впливу на суб'єкти прав на земельні ділянки. На третьому – органи місцевого самоврядування забезпечують гармонійне узгодження приватних інтересів суб'єктів прав на земельні ділянки з інтересами населення, що мешкає на території муніципальних утворень.

За цих обставин важливо уточнити поняття «державна земельна політика». Це діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин, спрямована на раціональне використання та охорону земель, створення екологічно безпечних умов для господарської діяльності й проживання громадян. Здійснювана в Україні земельна реформа як важлива складова державної земельної політики на сучасному етапі спрямована на приведення земельного законодавства України у відповідність до передових міжнародних стандартів, зокрема стандартів країн-членів ЄС. На земельній політиці ґрунтується економічне і соціальне життя, а також регулювання стану довкілля у всіх країнах. Особливості розподілу прав на землю між людьми значно впливають як на громадське розуміння соціальної справедливості, так і на продуктивність використання земель. Неналежний розподіл землі, проблеми із землеволодінням та слабке адміністрування можуть призвести до несправедливості та конфлікту. При цьому зміни до законодавства, перерозподіл прав власності і реформування адміністративних структур, як правило, мають довгострокові наслідки (позитивні або негативні) для політичного, економічного і соціального розвитку країни. Аналогічно земельна політика є вкрай важливою для охорони довкілля, адже саме вона визначає засади для сталого землекористування, а отже, і сталого розвитку та ефективного екологічного менеджменту.

Європейський досвід показує, що перехід від адміністративних

методів управління до ринкових у процесі формування механізмів державного управління земельними ресурсами не може бути раптовим [4]. Потрібен досить тривалий період існування змішаної економіки з поступовим послабленням жорстких адміністративних методів управління. На основі порівняльного аналізу реальним стає виявлення складової аграрної реформи в зарубіжних країнах, яка забезпечила їм порівняно з Україною вищу ефективність перетворень, а також визначення практичних шляхів використання відповідного зарубіжного досвіду. Доречно зазначити, що ніякого загального «сценарію» або тим більше загальних «рецептів» аграрного реформування країни не мали. Усі вони істотно відрізнялися за стартовими умовами, тобто загальним рівнем економічного розвитку, формами землеволодіння, землекористування і господарювання.

Вважаємо, що сучасні механізми державного управління земельними ресурсами як складові процесу землекористування можуть бути розроблені з урахуванням таких особливостей: 1) національний регулятор, що представляє державу, визначає інтегровану систему регулювання відносин у сфері землекористування; 2) в умовах реалізації концепту «сталого розвитку» держава має забезпечити активність усіх суб'єктів ринку землі; 3) суб'єктами формування механізмів реалізації політики землекористування є виключно органи публічної влади. При цьому має бути забезпечена завершеність процесу персоніфікації власників та користувачів земельних ділянок сільськогосподарського призначення; створення державної системи реєстрації прав власності на земельні ділянки та розташоване на них нерухоме майно; розробка ефективних загальнодержавних програм, в основу яких покладено інноваційні механізми державного управління земельними ресурсами.

Об'єктивна необхідність державного управління користуванням земельних ресурсів пояснюється такими чинниками: запровадженням системи регулювання колективного використання ресурсів; створенням можливості інтегрувати в механізм ринку елементи природокористування; забезпеченням раціонального використання ресурсів, що не проходять через ринок; захистом сукупних інтересів усіх членів суспільства, обов'язком забезпечити всім без винятку громадянам країни рівні права, передбачені Конституцією та законами України, наявністю в органів державної влади та місцевого самоврядування легітимних прав здійснювати діяльність щодо управління.

Важливо визначити додаткові засоби державного регулювання земельних відносин: закріплення в чинному законодавстві поняття, змісту, сфери, меж державного регулювання земельних відносин; проведення інвентаризації всіх земель, спільно з іншими органами

визначення та документальне закріплення власників і користувачів земельних ділянок, посилення державного контролю за використанням земель сільськогосподарського призначення; створення інформаційних центрів, які б надавали консультації щодо земельних питань; удосконалення норм законодавства, які регулюють орендні відносини; створення системи економічних стимулів та засобів для суб'єктів, що ефективно і раціонально використовують землю; гарантування забезпечення соціальної справедливості у сфері земельних відносин.

Урахування сучасної практики функціонування ринків сільськогосподарських земель у постсоціалістичних країнах дасть змогу врахувати можливі проблеми та перешкоди під час земельної реформи в Україні. Сучасний етап реформування системи землекористування в Україні потребує негайного вирішення означених вище проблем та запобігання їх появі в майбутньому. Визнаючи, що земля є головним національним багатством і повинна перебувати під особливою охороною держави, яка зобов'язана гарантувати право власності на землю, основним завданням державної політики у сфері землекористування є забезпечення умов для її ефективного та раціонального використання в інтересах задоволення потреб суспільства та громадян.

У довгостроковому процесі земельної реформи ключовими є такі напрями:

1) завершення реформування відносин власності на землю, наукове та методичне забезпечення управління земельними ресурсами, розробка проектів законодавчих актів щодо землевпорядкування в межах єдиної земельної політики;

2) сучасна організація системи обліку землі та нерухомості, кадастрової оцінки земель, землевпорядкування для забезпечення об'єктивними даними щодо територій органів державної влади та місцевого самоврядування;

3) удосконалення управління земельними ресурсами як національним надбанням, просторовим базисом народного господарства;

4) збереження потенціалу земельного ресурсу для майбутніх поколінь за рахунок раціонального управління земельними ресурсами.

З метою побудови цивілізаційних земельних відносин необхідні кроки до повноцінного ринку землі. Ураховуючи те що земля є основним національним багатством, держава має захистити її від монополії, тому важливо встановити обмеження на площу земель сільськогосподарського призначення, яку можна продавати. З метою державного контролю за всіма операціями купівлі-продажу землі (у тому числі сільськогосподарського призначення) необхідно визначитися з державною установою, яка б здійснювала відповідний контроль. Такою установою може бути земельний

банк. Формування ринку земель сільськогосподарського призначення має забезпечити стримання та запобігання вилучення з економічного обігу сільгоспугідь та їх переведення в інші категорії, підвищення відповідальності землекористувачів щодо цільового використання цих земель. Оскільки ринковий механізм доступу до сільськогосподарських угідь навіть після прийняття відповідних законів буде недостатньо розвинутим, велика роль належатиме взаємодії органів управління регіонального та місцевого рівнів, що цілеспрямовано мають координувати процес управлінського впливу органів влади на структуру прав власності на землю, мотивацію учасників земельного ринку, рівень ефективності використання земельних ресурсів.

Список використаних джерел

1. **Земельний** кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 1378-IV / Верховна Рада України. – К. : Парлам. вид-во, 2008. – № 38. – С. 71. – (Бібліотека офіційних видань).

2. **Конституція** України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. – К. : Парламент. вид-во, 2005. – № 2. – С. 44.

3. **Кулініч П.** Проблеми земельної політики в Україні та шляхи їх розв'язання / П. Кулініч // Національна безпека і оборона. – 2009. – № 3. – С. 47 – 50.

4. **Мостовяк М. І.** Досвід країн Центральної та Східної Європи у впровадженні ринку сільськогосподарських земель / М. І. Мостовяк // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 1(10). – С. 159 – 166.

5. **Третяк А. М.** Земельна політика та земельні відносини: соціально-економічні та духовні аспекти розвитку : монографія / А. М. Третяк, В. М. Другак. – К. : ННЦ ІАЕ, 2007. – 186 с.

6. **Федоров М. М.** Об'єктивна необхідність і основні методичні принципи удосконалення методики економічної оцінки земель / М. М. Федоров // Економіка АПК. – 2004. – № 5. – С. 3 – 11.

7. **Федоров М. М.** Організаційно-економічні передумови формування ринку земель сільськогосподарського призначення / М. М. Федоров // Економіка АПК. – 2003. – № 1. – С. 25 – 31.

List of references

1. **Zemelnyi** kodeks Ukrainy vid 25 zhovtnia 2001 r. № 1378-IV / Verkhovna Rada Ukrainy. – K. : Parlam. vyd-vo, 2008. – № 38. – S. 71. – (Biblioteka ofitsiinykh vydan).

2. **Konstytutsiia** Ukrainy vid 28 chervnia 1996 r. № 254k/96-VR / Verkhovna Rada Ukrainy. – K. : Parlament. vyd-vo, 2005. – № 2. – S. 44.

3. **Kulinich P.** Problemy zemelnoi polityky v Ukraini ta shliakhy yikh rozviazannia / P. Kulinich // Natsionalna bezpeka i oborona. – 2009. – № 3. – S. 47 – 50.

4. **Mostoviak M. I.** Dosvid krain Tsentralnoi ta Skhidnoi Yevropy u vprovadzhenni rynku silskohospodarskykh zemel / M. I. Mostoviak // Stratehichni priorytety. – 2009. – № 1(10). – S. 159 – 166.

5. **Tretiak A. M.** Zemelna polityka ta zemelni vidnosyny: sotsialno-ekonomichni ta dukhovni aspekty rozvytku : monohrafiia / A. M. Tretiak, V. M. Druhak. – K. : NNTs IAE, 2007. – 186 s.

6. **Fedorov M. M.** Obiektyvna neobkhidnist i osnovni metodychni pryntsypy udoskonalennia metodyky ekonomichnoi otsinky zemel / M. M. Fedorov // Ekonomika APK. – 2004. – № 5. – S. 3 – 11.

7. **Fedorov M. M.** Orhanizatsiino-ekonomichni peredumovy formuvannia rynku zemel silskohospodarskoho pryznachennia / M. M. Fedorov // Ekonomika APK. – 2003. – № 1. – S. 25 – 31.

Надійшла до редколегії 11.03.15

УДК 35

Олексій ГАЦУЛЯ
Національна академія державного управління
при Президентові України
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

РОЗВИТОК ГАЛУЗЕВОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ

Аналізується процес становлення та розвитку галузевого управління на прикладі управління у сфері фізичної культури та спорту. Обґрунтовується застосування поняття «фізкультурно-спортивна послуга», що є передумовою для більш глибокого наукового трактування інших термінів та понять, які застосовуються в процесі аналізу державної політики розвитку фізичної культури та спорту. Надається класифікація форм державного управління процесом функціонування та розвитку фізичної культури і спорту в умовах суспільних трансформацій. Визначаються головні напрями державного регулювання: регулювання рівня якості фізкультурно-спортивних послуг; регулювання попиту на фізкультурно-спортивні послуги; регулювання пропозиції фізкультурно-спортивних послуг.

Ключові слова: галузеве управління, державне управління у сфері фізичної культури та спорту, державна політика розвитку фізичної культури і спорту, фізкультурно-спортивна послуга.

***Алексей Гацуля*. Развитие отраслевого управления в сфере физической культуры и спорта: концептуальные основы**

Анализируется процесс становления и развития отраслевого управления на примере управления в области физической культуры и спорта. Обосновывается использование понятия «физкультурно-спортивная услуга», что является предпосылкой для более глубокой научной трактовки других терминов и понятий, применяемых в процессе анализа государственной политики развития физической культуры и спорта. Предлагается классификация форм государственного управления процессом функционирования и развития физической культуры и спорта в условиях общественных трансформаций. Определяются главные направления государственного регулирования: регулирование уровня качества физкультурно-спортивных услуг; регулирование спроса на физкультурно-спортивные услуги; регулирование предложения физкультурно-спортивных услуг.

Ключевые слова: отраслевое управление, государственное управление в области физической культуры и спорта, государственная политика развития физической культуры и спорта, физкультурно-спортивная услуга.

***Oleksii Hatsulia*. The development of sectoral management in the field of physical culture and sports: conceptual foundations**

The process of formation and development of sectoral management in the field of physical culture and sports is analyzed. The use of the concept of «physical culture and sports service», which is a prerequisite for a deeper scientific interpretation of other terms and concepts used in the analysis of the state policy of development of physical culture and sports, is justified. The classification of forms of state management of the process of functioning and development of physical culture and sport in terms of social transformations is proposed. The main directions of state regulation specified: the regulation of the level of quality physical culture and sports services, the regulation of demand to physical culture and sports services, the regulation proposals physical culture and sports services.

Key words: sectoral management, public administration in the field of physical culture and sports, the state policy of development of physical culture and sports, physical culture and sports service.

Для розуміння тенденцій та напрямів розвитку національного механізму управління політичними та соціально-економічними процесами важливою складовою є дослідження суспільних відносин на рівні держав і міжнародних організацій, формування наднаціональних механізмів управління й водночас – галузевий рівень, галузеве спрямування сучасного трансформаційного процесу в державному управлінні. Галузева складова управління вважається складним та суперечливим явищем у системі світових господарських зв'язків як у теоретичному, так і в практичному сенсі.

Галузь фізичної культури та спорту підпорядкована загальним засадам галузевого управління. Міра та форми державного впливу на функціонування та розвиток галузі фізичної культури і спорту визначаються типами її суспільної організації. Саме за таких обставин виникає потреба в розробці нової моделі управління в регіоні, заснованої на оптимальному співвідношенні децентралізації і централізації влади, балансі загальнодержавних інтересів з інтересами населення регіонів і територіальних громад, визнанні і реалізації взаємної вигоди і інтересів, розвитку державного управління та регіонального самоврядування, прав та обов'язків територіальних

© Гацуля О. М., 2015